

Prima instanță: Judecătoria Centru, mun. Chișinău (jud. S. Tizu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

12 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Procuratura municipiului Chișinău în interesele Inspectoratului pentru Protecția Mediului împotriva Angelei Magla cu privire la repararea prejudiciului material,

împotriva deciziei din 05 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Angela Magla, a fost casată hotărârea din 07 noiembrie 2016 a Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău și a fost emisă o nouă hotărâre sub formă de încheiere cu privire la scoaterea cererii de pe rol,

constată:

La 13 martie 2014 Procuratura mun. Chișinău a depus în interesele Inspectoratului Ecologic de Stat cerere de chemare în judecată împotriva Angelei Magda cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii a indicat că, examinând demersul șefului Inspectoratului Ecologic de Stat cu privire la prejudiciul cauzat mediului în valoare de 410000 de lei de către Angela Magla prin faptul îngrădirii cu gard capital a suprafeței de 410 m. p. din parcul Valea Trandafirilor, mun. Chișinău, a efectuat un control, în urma căruia a constatat că, în urma tranzacției de vânzare-cumpărare, Angela Magla a devenit proprietarul lotului de pământ cu suprafața de 0,048 ha cu nr. cadastral xxxx.

A menționat că, la 22 octombrie 2013 inspectorul de stat pentru ecologie, Ion Caliniuc a întocmit actul de control nr. 074434 privind faptul îngrădirii de către Angela Magla cu gard capital a suprafeței de 410 m. p. din parcul Valea Trandafirilor, mun. Chișinău adiacentă proprietății private, fiind admise edificări și amenajări a sectorului neordonate cu deținătorul funciar și organele de mediu.

A susținut că, în privința Angelei Magla a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție nr. 032770 din 22 octombrie 2013 pe faptul ocupării și îngrădirii ilegale a terenurilor spațiilor verzi ale parcului Valea Trandafirilor, iar prin decizia agentului constatator, Angela Magla a fost recunoscută vinovată în comiterea

contravenției prevăzute de art. 116 alin. (2) din Codul contravențional și i-a fost aplicată sancțiune sub formă de amendă în mărime de 50 u. c., ce constituie 1000 de lei, cu demolarea construcției din contul contravenientului.

A afirmat că, conform art. 31 lit. a) și c) din Legea privind protecția mediului înconjurător, protecția mediului constituie o obligațiune generală a locuitorilor republicii, fiind de datoria acestora, să respecte legislația cu privire la protecția mediului și să protejeze mediul, să folosească rațional resursele naturale, să nu lezeze drepturile și interesele altor beneficiari ai resurselor naturale, să semnaleze operativ autoritățile pentru mediu sau organizațiile ecologice despre daunele, provocate naturii de persoanele fizice și juridice; să recupereze pierderile și să repare prejudiciul cauzat mediului și populației.

A relevat că, la 26 noiembrie 2013 în adresa pârâtei a fost expediată pretenția Inspectoratului Ecologic de Stat nr. 2447 privind necesitatea achitării benevole în termen de până la data de 01 ianuarie 2014 a sumei prejudiciului cauzat mediului în mărime de 410000 de lei, calculat în corespundere cu prevederile pct. 12 din Instrucțiunea privind calculul cuantumului prejudiciului cauzat spațiilor verzi, însă pe contul Inspectoratului Ecologic de Stat n-au parvenit careva mijloace bănești.

A solicitat încasarea de la pârâtă a sumei de 410000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, care urmează a fi transferată pe contul fondului ecologic de stat.

Prin hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău a fost admisă acțiunea depusă de către Procuratura mun. Chișinău în interesele Inspectoratului Ecologic de Stat și au fost încasate de la Angela Magla în beneficiul statului suma de 410000 de lei, cu titlu de prejudiciu material și taxa de stat în sumă de 12300 de lei.

Prin decizia din 06 iulie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de către Angela Magla, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost trimisă cauza spre rejudecare în instanța competență, Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

Prin hotărârea din 07 noiembrie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău a fost admisă acțiunea depusă de către Procuratura mun. Chișinău în interesele Inspectoratului Ecologic de Stat și au fost încasate de la Angela Magla în beneficiul statului suma de 410000 de lei, cu titlu de prejudiciu material și taxa de stat în sumă de 12300 de lei.

Prin decizia din 05 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de către Angela Magla, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre sub formă de încheiere, prin care cererea de chemare în judecată depusă de către Procuratura mun. Chișinău în interesele Inspectoratului Ecologic de Stat a fost scoasă de pe rol.

Instanța de apel, analizând materialele cauzei, a conchis că, prima instanță incorect a acceptat spre examinare și a pus pe rol cererea de chemare în judecată și, ulterior, incorect a examinat-o pe fond, adoptând hotărâre de admitere a acțiunii înaintate de către Procuratura mun. Chișinău în interesele Inspectoratului Ecologic de Stat, deoarece cererea de chemare în judecată a fost semnată și depusă de o persoană care nu dispunea de împuterniciri procedurale în acest sens. Or, acțiunea civilă a fost semnată și depusă în instanță de procuror în interesul unei autorități.

Conform pretențiilor din acțiune, s-a solicitat repararea prejudiciului adus mediului prin acțiunile apelantei, însă această categorie de acțiuni nu cade sub incidența prevederilor art. 71 alin. (2) CPC și, corespunzător, procurorul nu dispunea de împuterniciri legale pentru a înainta acțiune în interesul Inspectoratului Ecologic de Stat.

Mai mult, instanța de apel a accentuat că, autoritatea de stat, Inspectoratul Ecologic de Stat este o instituție funcțională și funcționabilă, care dispune de propriile resurse și posibilități pentru îndeplinirea obligațiilor, atribuțiilor și împuternicirilor legale în domeniul apărării mediului, urmare a cărui fapt intervenirea procurorului, prin formularea și înaintarea unei acțiuni civile în interesul acestei autorități, este o formă nepermisă și inacceptabilă de exercitare și îndeplinire a obligațiilor funcționale. Or, intervenirea, în afara cadrului legal, a procurorului în procesul civil nu se admite, acest fapt având ca efect și consecință încălcarea principiului egalității părților în proces, cum și încălcarea principiului egalității armelor și a procedurilor de apărare, adică încălcarea prevederilor art. 20 din Constituția RM și ale art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

La 20 mai 2020 Inspectoratul pentru Protecția Mediului a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia și casarea integrală a deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este ilegală, deoarece instanța de apel a aplicat eronat normele Codului de procedură civilă, în vigoare la data depunerii prezentei acțiuni.

A menționat că, deși instanța de apel a făcut trimiterea la art. 71 CPC, eronat a considerat că, organele procuraturii nu aveau dreptul să înainteze prezenta acțiune civilă.

A afirmat că, în conformitate cu art. 71 alin. (3) CPC, procurorul este în drept să adreseze în judecată o acțiune sau o cerere în apărarea drepturilor și intereselor statului și ale societății ce țin de protecția mediului înconjurător.

A susținut că, recuperarea prejudiciului cauzat mediului reprezintă o formă de protecție a mediului.

Prin referința depusă la 20 iulie 2020 Angela Magla, reprezentată de către avocatul Nicolae Fomov, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil sau respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților decizia contestată la 24 februarie 2020 (f. d. 123).

Conform Hotărârii Parlamentului RM nr. 55 din 17 martie 2020 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020, iar conform pct. 1 și 8 din anexa la dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, însă, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de

urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020. Termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele care se suspendă de drept, aflate în curs la data instituirii prezentei stări de urgență, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Astfel, recursul declarat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului la 20 mai 2020 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Nicolae Craiu

Mariana Pitic